

Novosti v plačevanju prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje

V Uradnem listu Republike Slovenije, št. 91/2013, so bile objavljene spremembe in dopolnitve Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljevanju: novela ZZVZZ-M), ki med drugim s 1.2.2014 oziroma za obračunsko obdobje po 1. februarju 2014 uvaja tudi nekatere novosti pri **plačevanju prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanju**, in sicer:

1. Poenotenje osnove za prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje z osnovo za prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje – za zavarovance na podlagi delovnega razmerja,
2. Nova opredelitev zavarovancev po 5. točki 17. člena ZZVZZ in spremembe pri plačevanju prispevka za poškodbo pri delu in poklicno bolezen,
3. Uvedba novega prispevka za zdravstveno zavarovanje za osebe, ki prejemajo dohodek na podlagi drugega pravnega razmerja (novi 55.a člen ZZVZZ)
4. Spremembe pri plačevanju prispevkov za zdravstveno zavarovanje za osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic
5. Določitev najnižje osnove za zavarovance iz naslova opravljanja samostojne dejavnosti – zavarovance iz 5. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ
6. Druge spremembe

Večina sprememb je sledila usmeritvi enakomernejše obremenitve zavarovancev in načelu »vsak prihodek šteje«.

Skladno s 23. členom ZZVZZ-M se spremenjeni 17., 50., 51., 54. in 55. člen, 55.a člen in spremenjeni 57. člen zakona začnejo uporabljati 1. februarja 2014 oziroma za obračunsko obdobje po 1. februarju 2014. Glede na pravilo po zakonu o davčnem postopku, da se prispevki obračunajo na dan izplačila dohodka, se sprememba 50. člena ZZVZZ uporablja za vsa izplačila po 1. 2. 2014. Prav tako se za izplačila dohodkov iz drugega pravnega razmerja po 1. 2. 2014 obračunavajo prispevki po novem (prispevek za poškodbe pri delu in poklicne bolezni 0,53 % in novi prispevek 6,36 %).

V primeru sprememb, ki se nanašajo na zavezance, ki prispevke plačujejo od osnove in brez izplačila dohodka (zavezanci, ki opravljajo dejavnost kot edini poklic, zavezanci, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic, samoplačniki) pa po ZDavP-2 velja, da je rok za plačilo prispevkov 15. v mesecu za pretekli mesec. Za te primere se spremembe po ZZVZZ-M uporabljajo od obračunskega obdobja od 1. februarja 2014 dalje (rok plačila prispevka 15. 3. 2014).

1. Poenotenje osnove za prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje z osnovo za prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje – za zavarovance na podlagi delovnega razmerja

V skladu s spremembo 50. člena ZZVZZ je od 1. februarja 2014 dalje za delavce v delovnem razmerju* osnova za plačilo prispevkov za zdravstveno zavarovanje enaka osnovi za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki je določena v 144. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-2 (ne manj kot 60 % zadnje znane povprečne letne plače v RS, preračunane na mesec). ZPIZ-2 določa tudi prehodno obdobje uveljavitve najnižje osnove, in sicer v letu 2014 je najnižja osnova za plačilo prispevkov minimalna plača, v obdobju 2015 – 2017 je 52 %, nato vsako leto dve odstotni točki več, dokler v letu 2021 ne doseže 60 %. S tem se za obračun prispevkov za zdravstveno zavarovanje prevzema tudi ureditev glede najnižje osnove za plačilo prispevkov, ki je določena za prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

* 1., 2. in 3. točka prvega odstavka 15. člena ZZVZZ – zavarovanci v delovnem razmerju v RS, ali so v delovnem razmerju v RS, pa so poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino, če niso obvezno zdravstveno zavarovane v državi, v katero so bili poslani, ali so osebe, ki so zaposlene pri tujih in mednarodnih organizacijah in ustanovah, tujih konzularnih in diplomatskih predstavništvih s sedežem v RS, če ni z mednarodno pogodbo drugače določeno.

Če se prispevek za zdravstveno zavarovanje plačuje od najnižje osnove za prispevke, kot je določena z ZPIZ-2, je delodajalec zavezanec za plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje zavarovanca od razlike med najnižjo osnovo za plačilo prispevka ter plačo ali nadomestilom plače, zavarovanec pa za del prispevka, ki odpade na plačo ali nadomestilo plače.

Ureditev pred uveljavitvijo novele ZZVZZ-M	Ureditev po uveljavitvi novele ZZVZZ-M (od februarja 2014 dalje)
Poenotenje osnove za prispevke za zdravstveno zavarovanje z osnovo za prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje - za zavarovance na podlagi delovnega razmerja	
Prispevki za zdravstveno zavarovanje se plačujejo od dejansko izplačane plače in nadomestila plače, tudi če je nižja od minimalne osnove po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.	Prispevki za zdravstveno zavarovanje se plačujejo tudi od razlike do minimalne osnove za prispevke po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Zavezanec za ta del prispevka je delodajalec – tudi za prispevek zavarovanca.

2. Nova opredelitev zavarovancev po 5. točki 17. člena ZZVZZ in spremembe pri plačevanju prispevka za poškodbo pri delu in poklicno bolezen

S spremembo 5. točke 17. člena ZZVZZ se razširja krog oseb, ki so obvezno zdravstveno zavarovane za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Na podlagi sedaj veljavne 5. točke 17. člena ZZVZZ so zavarovane le osebe, ki opravljajo delo na podlagi pogodbe o delu, po uveljavitvi novele ZZVZZ-M pa bo zavarovanec oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- oseba v okviru drugega pravnega razmerja opravlja delo oziroma storitev za plačilo,
- plačilo, prejeto na podlagi tega pravnega razmerja, se na podlagi zakona, ki ureja dohodnino, šteje za dohodek in ni oproščen plačila dohodnine ali ni drug dohodek na podlagi zakona, ki ureja dohodnino,
- na podlagi tega dela oseba ni že zavarovana za poškodbo pri delu in poklicno bolezen po 16. členu, 18. členu ali na podlagi drugih točk 17. člena ZZVZZ.

Prispevek za poškodbe pri delu in poklicne bolezni plačuje delodajalec (izplačevalec dohodka) za zavarovance po 5. točki 17. člena ZZVZZ plačuje po stopnji 0,53 % od vsakega posameznega plačila za opravljeno delo oziroma storitev, prejeto na podlagi drugega pravnega razmerja, ki se po zakonu, ki ureja dohodnino, šteje za dohodek in ni oproščen plačila dohodnine ali ni drug dohodek na podlagi zakona, ki ureja dohodnino. Med te dohodke sodijo naslednje vrste prihodkov: plače županov, ki opravljajo funkcijo nepoklicno, dohodki za stvaritev avtorskega dela, sejnine, nagrade članom nadzornih svetov, izplačila sodnim izvedencem, cenilcem ali tolmačem. Pred spremembo ZZVZZ se je prispevek za vsako sklenjeno pogodbo o delu, ki velja v posameznem mesecu, ne glede na to, ali je zavarovanec prejel plačilo za opravljeno delo ali ne.

Ureditev pred uveljavitvijo novele ZZVZZ-M	Ureditev po uveljavitvi novele ZZVZZ-M (od februarja 2014 dalje)
Prispevki za osebe, ki opravljajo delo na podlagi drugega pravnega razmerja (5. točka 17. člena ZZVZZ, novi 55. a člen ZZVZZ)	
Plačuje se prispevek za poškodbe pri delu: mesečno 0,30 % od bruto povprečne plače v oktobru preteklega leta (v letu 2013 4,55 EUR na mesec) ne glede na višino prejemka. Prispevek se plačuje le pri pogodbah o delu.	Plačuje se prispevek za poškodbe pri delu: 0,53 % od zneska prejemka iz drugega pravnega razmerja, prispevek plača izplačevalec. Prispevek se plačuje na vsak prejemek iz drugega pravnega razmerja, ki se šteje za dohodek po ZDoh-2, ni oproščen plačila dohodnine ali drug dohodek (razen, če iz tega razmerja oseba ni zavarovana na drugi podlagi).
	Plačuje se tudi novi prispevek za zdravstveno zavarovanje: 6,36 % od zneska prejemka iz drugega pravnega razmerja; prispevek se plača v breme zavarovanca. Prispevek se plačuje na vsak prejemek iz drugega pravnega razmerja, ki se šteje za dohodek po ZDoh-2, ni oproščen plačila dohodnine ali drug dohodek (izjema je dohodek za študentsko delo).

3. Uvedba novega prispevka za zdravstveno zavarovanje za osebe, ki prejemajo dohodek na podlagi drugega pravnega razmerja (novi 55.a člen ZZVZZ)

Z dodano novo določbo 55.a člena ZZVZZ se s 1. februarjem 2014 uvaja prispevek delojemalca za zdravstveno zavarovanje (to je iz bruto dohodkov) po stopnji 6,36 % od dohodkov, ki jih osebe, ki so vključene v obvezno zdravstveno zavarovanje, dosegajo v okviru drugega pravnega razmerja. Za obračun tega prispevka morajo biti hkrati izpolnjeni trije pogoji:

- prejemnik dohodka na podlagi tega dohodka ni zavarovan po prvem odstavku 15. člena ZZVZZ,
- prejemnik dohodka je oseba zavarovana po 15. členu ZZVZZ ali je oseba, ki je skladno z 20. členom ZZVZZ zavarovana kot družinski član po osebi, ki je zavarovana po 15. členu ZZVZZ,
- plačilo se na podlagi zakona, ki ureja dohodnino, šteje za dohodek, ki ni dohodek oproščen plačila dohodnine ali ni drug dohodek.

Iz obveznosti za plačilo novega prispevka so izvzeti dohodki dijakov in študentov za opravljeno delo na podlagi napotnice preko študentskega servisa, ker so ti izvzeti iz uporabe 55.a člena ZZVZZ - dohodki iz 6. točke 17. člena ZZVZZ. S tem na novo določenim prispevkov se tako upošteva načelo »vsak prihodek šteje« in posameznikovo ekonomsko moč. Njegov namen je zaobjeti tudi vse tiste aktivne dohodke, ki so do sedaj bili obravnavani z vidika plačevanja prispevkov kot pavšali.

Če dohodek izplača plačnik davka, se izračun prispevka opravi v obračunu davčnega odtegljaja (REK obrazcu). Če dohodek iz drugega pravnega razmerja izplača oseba, ki se ne šteje za plačnika davka, navedeni prispevek v skladu z 19. členom novele ZZVZZ-M ugotovi davčni organ z odločbo, s katero izračuna akontacijo dohodnine od dohodkov, od katerih se plačuje prispevek. Zavezanec – prejemnik dohodka mora prispevek plačati v roku in na način, ki je določen za akontacijo dohodnine od dohodkov, od katerih se plačuje prispevek. Če se akontacija dohodnine od tega dohodka v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek, ne odmeri, prispevek ugotovi davčni organ enkrat letno z odločbo, ki jo izda najkasneje 31. januarja tekočega leta za preteklo leto. Zavezanec za prispevek mora prispevek plačati v 30 dneh od vročitve odločbe.

Obračun obveznosti za prispevke za zdravstveno zavarovanje po novem velja za vse osebe, ki prejmejo dohodek pod zgoraj navedenimi pogoji:

- fizična oseba, ki je v delovnem razmerju pri delodajalcu A, opravlja na podlagi podjemne pogodbe delo tudi za delodajalca B,
- fizična oseba, ki opravlja delo opredeljeno po 4. točki 2. odstavka 37. člena ZDoh-2 (avtorski honorarji ustvarjeni v delovnem razmerju), saj ne gre za dohodek iz delovnega razmerja,
- samozaposlena oseba, ki opravlja na podlagi podjemne pogodbe delo v odvisnem razmerju tudi za delodajalca C – dohodek ni vključen v osnovo za obračun prispevkov iz naslova samozaposlitve,
- družbenik – poslovodja je zavarovan po podlagi 040 in opravlja na podlagi podjemne pogodbe delo za družbo C, v kateri ne izpolnjuje pogojev za zavarovanje po podlagi 040,
- oseba je zavarovana po podlagi 048 in opravlja delo na podlagi podjemne pogodbe,
- upokojenec, ki opravlja delo,
- dijaki in študenti, ki ne opravljajo dela na podlagi napotnice.

Plačevanje prispevka za zdravstveno zavarovanje po novem 55.a členu ZZVZZ zavarovancu (prejemniku dohodka) ne daje nobenih dodatnih pravic. Skladno z novim drugim odstavkom 31. člena ZZVZZ se osnove za plačevanje prispevkov iz 55.a člena ZZVZZ ne všttevajo v osnovo za nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela.

4. Spremembe pri plačevanju prispevkov za zdravstveno zavarovanje za osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic

Sedanja ureditev za osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic predvideva plačevanje prispevka za poškodbe pri delu in poklicne bolezni, in sicer v višini 0,30 % od bruto povprečne plače (4,55 € na mesec).

Za zavarovance iz 10. točke 17. člena ZZVZZ (osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic) se s spremembo četrte alineje drugega odstavka 55. člena ZZVZZ uvaja nova stopnja prispevka za poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Te osebe bodo za obračunsko obdobje od 1. februarja 2014 dalje plačevale navedeni prispevek v višini 0,53 % od osnove, ki je enaka povprečni bruto plači v Republiki Sloveniji za mesec oktober predhodnega koledarskega leta (8,1 evrov na mesec). S spremembo prispevne stopnje se na ta način izenači s prispevno stopnjo za poškodbo pri delu in poklicno bolezen za večino primerljivih kategorij zavarovancev.

Ureditev pred uveljavitvijo novele ZZVZZ-M	Ureditev po uveljavitvi novele ZZVZZ-M (od februarja 2014 dalje)
Osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic (10. točka 17. člena ZZVZZ)	
Plačujejo prispevek za poškodbe pri delu: mesečno 0,30 % od bruto povprečne plače v oktobru preteklega leta (v letu 2013 4,55 EUR na mesec).	Plačujejo prispevek za poškodbe pri delu: mesečno 0,53 % od bruto povprečne plače v oktobru preteklega leta.
	Plačujejo tudi novi prispevek za zdravstveno zavarovanje: mesečno 6,36 % od zneska 25 % bruto povprečne plače v oktobru preteklega leta.

Na podlagi 10. člena novele ZZVZZ-M pa se s 55.a členom ZZVZZ tudi za osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic, uvaja novi prispevek za zdravstveno zavarovanje po stopnji 6,36 %. Ta prispevek bodo osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic, plačevale za obračunsko obdobje od 1. februarja 2014 dalje, od osnove v višini 25 % povprečne bruto plače v Republiki Sloveniji za mesec oktober predhodnega koledarskega leta.

5. Določitev najnižje osnove za zavarovance iz naslova opravljanja samostojne dejavnosti – zavarovance iz 5. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ

Sedanja ureditev za osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic predvideva plačevanje prispevka v višini 13,45 % od bruto osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki so jo izberejo sami (vsaj 105 evrov na mesec, v povprečju plačujejo 118 evrov na mesec).

S spremembo drugega odstavka 51. člena ZZVZZ je določeno, da osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost kot edini in glavni poklic - zavarovanci iz 5. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ (samostojni podjetniki posamezniki, druge osebe, ki opravljajo dejavnost), za obračunsko obdobje od 1. februarja 2014 dalje plačujejo prispevke od bruto pokojninske osnove, ki ne sme biti nižja od 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec (vsaj 123,11 evrov na mesec**). Minimalna osnova se tako zvišuje glede na sedanjo, ki je enaka minimalni plači. To pomeni, da bodo navedeni zavarovanci, katerih zavarovalna osnova bo v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju določena v znesku, nižjem od 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, od tega zneska plačevale le prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za starševsko varstvo ter za zaposlovanje, prispevke za zdravstveno zavarovanje pa bodo plačevale od zneska 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

** Trenutno zadnja znana povprečna letna plača zaposlenih v RS, preračunana na mesec, se nanaša na leto 2012. Povprečna letna plača zaposlenih v RS za leto 2013 bo objavljena 15. 2. 2014, po objavi pa bo popravljena tudi višina mesečnega prispevka.

Ureditev pred uveljavitvijo novele ZZVZZ-M	Ureditev po uveljavitvi novele ZZVZZ-M (od februarja 2014 dalje)
Osebe, ki opravljajo dejavnost kot edini in glavni poklic (5. točka prvega odstavka 15. člena ZZVZZ)	
Osnova za prispevke za zdravstveno zavarovanje (skupna stopnja prispevkov je 13,45 %) je zavarovalna osnova po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.	Osnova za prispevke za zdravstveno zavarovanje (skupna stopnja prispevkov je 13,45 %) je zavarovalna osnova po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, vendar ne manj kot 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Sloveniji, preračunane na mesec.

6. Druge spremembe

S spremembo 54. člena ZZVZZ se za zavarovance iz 19.a točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ (vojaški obvezniki s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, med služenjem vojaškega roka oziroma med usposabljanjem za rezervno sestavo policije) osnova določi v višini bruto osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Sprememba je bila določena zaradi ukinitve inštituta zajamčene plače, na podlagi katere je pred spremembo ZZVZZ temeljila osnova za plačilo prispevkov za te zavarovance.

S spremembo 54. člena ZZVZZ se določa tudi nova osnova za plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje za zavarovance iz 20. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ (osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, če ne izpolnjujejo pogojev za zavarovanje po drugi podlagi in si same plačujejo prispevek). Osnova za te zavarovance je za obračunsko obdobje od 1. februarja 2014 dalje (rok plačila 15. 3. 2014) določena v višini 25 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec. Ti zavarovanci prispevke plačujejo pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Znotraj te kategorije zavarovancev se tako odpravlja razlika v osnovi in s tem posledično v višini prispevka zaradi vključitve ali ne vključitve v pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Uvaja se enotna osnova in posledično enaka višina mesečnega prispevka v višini 22,72 evrov (glej opombo **).

Ureditev pred uveljavitvijo novele ZZVZZ-M	Ureditev po uveljavitvi novele ZZVZZ-M (od februarja 2014 dalje)
Vojaški obvezniki (19.a točka prvega odstavka 15. člena ZZVZZ)	
Osnova za prispevke za zdravstveno zavarovanje je dvakratnik bruto zajamčene plače.	Osnova za prispevke za zdravstveno zavarovanje je bruto osnova za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
Osebe, ki si same plačujejo prispevek (20. točka prvega odstavka 15. člena ZZVZZ)	
Osnova za prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje je osnova za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (če je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje) oz. znesek bruto zajamčene plače (če ni vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje). Stopnja 5,96 %.	Določena je enotna osnova za prispevke v višini 25 % povprečne letne plače zaposlenih v Sloveniji, preračune na mesec, stopnja nespremenjena 5,96 %.

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO
ZAVAROVANJE SLOVENIJE

Ljubljana, 27.1.2014